

РОБОЧА

НАВЧАЛЬНА

ПРОГРАМА

БІЗНЕС – ПЛАНУВАННЯ

**ВСП «ЛУБЕНСЬКИЙ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ПОЛТАВСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО
АГРАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ»**

Циклова комісія економічно – комерційних дисциплін

«Затверджую»

Заступник директора

з навчальної роботи

 Т. КОНКІНА

«16» 01 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« БІЗНЕС – ПЛАНУВАННЯ »

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

(шифр і назва спеціальностей)

2025 - 2026 навчальний рік

Освітня програма: Освітньо-професійної програми освітньо-професійного ступеня – фаховий молодший бакалавр, галузь знань 07 Управління та адміністрування, спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок та схвалена Педагогічною радою Протокол № 1 від 31 серпня 2023.

Мова навчання: українська

Розробник: Бойко Людмила Анатоліївна, викладач економічних дисциплін, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач - методист

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії економічно-комерційних дисциплін

Протокол № 6 від «16» 01 2026 р.

Голова циклової комісії
економічно-комерційних дисциплін

(підпис)

В. ПОНОМАРЕНКО

(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ	ГАЛУЗЬ, НАПРЯМ ПІДГОТОВКИ, ОСВІТНЬО- КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ	ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u>	за вибором	
Модулів – 3	Спеціальність <u>072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>	Рік підготовки 3-й на базі БСЗО Семестр 2-й	
Загальна кількість годин - 90		Лекції	
			34 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>фаховий молодший бакалавр</i>	Практичні, семінарські	
			26 год
		Лабораторні	
		год.	год
		Самостійна робота	
			30 год
		Види контролю: залік	

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІЗНЕС ПЛАНУВАННЯ» та результати навчання

Мета курсу «Бізнес-планування» – розвиток практичних здібностей складання бізнес-плану. Для цього необхідним є виконання таких завдань:

- з'ясувати сутність цілі та логіку розробки бізнес-плану;
- визначити структуру та зміст бізнес-плану;
- ознайомитися з методами та підходами до розробки бізнес-плану;
- розглянути сутність презентації бізнес-плану та засоби підвищення її ефективності.

Предметом навчальної дисципліни «Бізнес планування» є: засоби і методи бізнес-планування підприємства, механізм складання бізнес-планів на підприємствах різних галузей народного господарства та форм власності.

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Бізнес планування» є засвоєння знань із базових, вибірково-обов'язкових предметів загальноосвітньої підготовки, профільних предметів, нормативних, вибіркових дисциплін та спеціальних курсів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти **повинні:**

знати:

- сутність, цілі, завдання та можливості використання бізнес-плану;
- сутність та зміст основних розділів бізнес-плану;
- порядок складання бізнес-плану;
- порядок презентації бізнес-плану.

вміти:

- використовувати різноманітні підходи, методи та способи до складання бізнес-плану;
- аналізувати фінансово-економічний стан досліджуваного підприємства та визначати перспективи його розвитку;
- практично розробляти бізнес-план регіону, підприємства, структурного підрозділу.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Бізнес планування» є обов'язковим компонентом підготовки фахових молодших бакалаврів. Вона формує базу знань для дисципліни «Фінанси підприємства» та взаємопов'язана з такими дисциплінами, як «Вища математика», «Статистика», «Економіка підприємства». Знання здобуті при вивченні дисципліни застосовуються під час проходження виробничої практики та атестації здобувачів передвищої освіти.

Програмою навчальної дисципліни «Бізнес планування» передбачено проведення лекцій, семінарських занять із тем курсу, а також складання заліку.

Перелік і сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результат
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи й страхування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів фінансової науки, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
Спеціальні компетентності (СК)	СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства. СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури. СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин. СК 5. Здатність застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку. СК 6. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність. СК 9. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
Результати навчання (РН)	РН 02. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності. РН 03. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами. РН 05. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень. РН 06. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань. РН 08. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності. РН 10. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи та страхування. РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію. РН 12. Володіти методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

3. Критерії оцінювання рівня знань здобувачів освіти

Оцінка за 4 – бальною шкалою	<u>Критерії оцінювання</u>
5 (відмінно)	Здобувач виявляє особливі творчі здібності з дисципліни «Бізнес-планування», вміє самостійно здобувати знання з теорії грошей та кредиту, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно застосовує набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань з дисципліни «Бізнес-планування». Вміє формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретує отриману інформацію.
4 (добре)	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу з дисципліни «Бізнес-планування», застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; добирати аргументи для підтвердження думок. Володіє методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
3 (задовільно)	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
2 (незадовільно)	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ВСТУП. СУТНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Суть і об'єктивна необхідність планування діяльності. Планування як функція управління підприємством. Принципи і методи планування. Предмет, структура та завдання курсу «Бізнес-планування». Особливості бізнес - планування в сільському господарстві.

ТЕМА 2. БІЗНЕС-ПЛАН І ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ.

Сутність бізнес – планування. Актуальність бізнес – планування на сучасному етапі. Функції бізнес – плану.

Технологія розробки бізнес – плану. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Етапи та організація розробки бізнес – планування.

Оформлення і стиль бізнес – плану. Конфіденційність бізнес – планування. Структура бізнес – плану. Вимоги до стилю написання та оформлення бізнес-плану.

ТЕМА 3. ГАЛУЗЬ, СУБ'ЄКТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЙОГО ПРОДУКЦІЯ.

Цілі розробки та структура розділу «Характеристика підприємства». Коротка довідка про історію підприємства. Склад засновників з визначенням їхньої частки в статутному капіталі (фонді). Участь у спільній діяльності. Місцезнаходження підприємства. Виробничий напрям (спеціалізація) підприємства. Міжгосподарські зв'язки (кооперація та інтеграція) і взаємодія з іншими організаційними структурами.

Організаційна структура (підрозділи) підприємства. Кадровий склад управління підприємством. Аналіз поточного стану справ у галузі та очікуваних тенденцій її розвитку. Фінансово – економічний стан підприємства (основні економічні показники виробничо – фінансової діяльності підприємства). Перспективи розвитку підприємства.

Практичні заняття.

ТЕМА 4. ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Цілі розробки та структура розділу «Ринкова діяльність». Основні етапи процедури дослідження ринку.

Оцінка конкурентної позиції фірми на ринку: визначення прямих і непрямих конкурентів; збирання інформації; порівняльний аналіз найближчих конкурентів.

Практичні заняття.

ТЕМА 5. МАРКЕТИНГ ПЛАН

Цілі та логіка розробки маркетинг-плану. Основні завдання маркетинг-плану.

Характеристика етапів стратегії маркетингу. Фінансове забезпечення плану маркетингу. Аналіз можливих обсягів продажу фірми.

Засоби реалізації стратегії маркетингу: вибір каналів збуту продуктів бізнесу (типи каналів збуту; фактори вибору типу каналу збуту; опис власної системи збуту); формування цінової політики (етапи формування цінової політики; моделі та стратегії ціноутворення; застосування знижок із цін); організація рекламної компанії (процедура опрацювання рекламної кампанії; бюджет витрат на рекламу; інші елементи політики просування товарів фірми); формування політики підтримки продуктів бізнесу. Майбутня стратегія маркетингу. Фінансові потреби на реалізацію плану маркетингу.

Прогнозування обсягів продажу. Основні напрямки аналізу припущень щодо можливих обсягів продажу: за часовими інтервалами; за видами товарів та послуг; за основними групами споживачів. Консервативні, найбільш імовірні та оптимістичні прогнози.

Практичні заняття.

ТЕМА 6. ПЛАН ВИРОБНИЦТВА

Обґрунтування виробничої програми. Склад виробничої програми. Методика складання технологічних карт вирощування сільськогосподарських культур. Розробка балансу земельних угідь. Трансформація земельних угідь. Планування посівних площ сільськогосподарських культур. Планування урожайності. Приріст урожайності. Обґрунтування планової потреби в продукції рослинництва. Планування валового збору сільськогосподарських культур. Планування посівних площ.

Значення виробничої програми в тваринництві. Методика складання технологічних карт в тваринництві. Виробництво і розподіл продукції тваринництва. Методи планування обсягів виходу продукції. Планування розподілу тваринницької продукції.

Витрати на виробництво і собівартість продукції тваринництва.

Практичні заняття.

ТЕМА 7. ОСНОВНІ ЗАСОВИ ВИРОБНИЦТВА.

Поняття і класифікація засобів виробництва. Оснащеність сільськогосподарського підприємства основними фондами. Визначення балансової вартості основних фондів. Планування потреби в засобах виробництва та їх використання. Планування витрат на амортизаційні відрахування. Планування потреби в пальному. Планування витрат на ремонт і технічне обслуговування сільськогосподарської техніки. Визначення собівартості 1 т.- км.

Практичні заняття.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН

Мета складання плану праці. Головні завдання організаційного плану: довести правильність вибору організаційної форми бізнесу підприємства; охарактеризувати головний управлінський персонал підприємства. Послідовність етапів розробки організаційного плану. Структура організаційного плану. Формування кадрової політики і стратегії фірми.

Складання балансу трудових ресурсів: розрахунок річного фонду робочого часу; планування чисельності працівників в галузі рослинництва і тваринництва. Визначення потреб підприємства в персоналі.

Планування фонду оплати праці. Преміювання працівників. Оплата праці різних категорій працівників. Акордні розцінки у рослинництві і тваринництві.

Практичні заняття.

ТЕМА 9. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Поняття, характеристика та роль інвестицій. Класифікація інвестицій. Інвестиційна діяльність та інвестиційна політика підприємств. Інвестиційна привабливість підприємства. Форми сучасного інвестування. Методи оцінки інвестиційної діяльності. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Висвітлення закону України «Про інвестиційну діяльність». Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Розрахунок потреби в довгострокових кредитах. Розрахунок витрат на сплату відсотків за довгострокові кредити.

Практичні заняття.

ТЕМА 10. ФІНАНСОВИЙ ПЛАН

Цілі складання фінансового плану, його значення для самого підприємця, для потенційних кредиторів або інвесторів. Особливості фінансового плану проти інших розділів бізнес-плану. Зміст, логіка опрацювання та структура фінансового плану.

План доходів і витрат (прибутків та збитків). Послідовність складання плану доходів і витрат: визначення відповідних середньогалузевих показників; прогнозна оцінка обсягів продажу продуктів фірми; розрахунки прямих витрат фірми на виробництво та реалізацію продуктів (послуг) фірми; визначення валового прибутку; розрахунки операційних витрат фірми; обчислення операційного прибутку; визначення суми сплати відсотків за кредити; обчислення прибутку до сплати податків; обчислення суми податків з прибутку фірми; визначення чистого прибутку фірми.

Визначення точки беззбитковості виробництва. Аналітичний і графічний метод розрахунку точки беззбитковості. Знаходження точки беззбитковості.

План грошових надходжень і виплат (план руху готівки). Фактори, що визначають необхідність складання плану грошових надходжень і виплат. Процедура складання плану грошових надходжень і виплат.

Плановий баланс. Мета та вимоги до складання планового балансу.

Практичні заняття.

ТЕМА 11. ОЦІНКА РИЗИКІВ І СТРАХУВАННЯ

Сутність підприємницького ризику. Цілі розробки розділу «Ризики в діяльності підприємств»: здатність керівництва фірми збагнути можливі типи ризиків, що пов'язані з бізнесом фірми; спроможність керівників фірми розробити заходи та ефективно реагувати на небезпечні для бізнесу фірми ситуації. Складові концепції управління ризиками.

Типи можливих ризиків, що найчастіше розглядаються в бізнес-планах. Найбільш імовірні типи ризиків. Способи реагування на загрози бізнесу підприємства: розробка організаційних та операційних процедур запобіжного (профілактичного) характеру; розробка альтернативних планів.

ТЕМА 12. ОФОРМЛЕННЯ І ПРЕЗЕНТАЦІЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Вимоги до оформлення презентації бізнес плану. Як представляють фінансові показники в бізнес-плані. Графіки та таблиці у презентації. Оформлення слайдів презентації бізнес-плану. Підготовка виступу до презентації бізнес-плану. Критерії ефективної презентації бізнес-плану. Типові помилки при оформленні та презентації бізнес-плану.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
л		п	лаб	сем	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<u>МОДУЛЬ 1.</u>												
Тема 1. Вступ. Сутність планування в ринковій економіці та методологічні основи планової діяльності.	6	4			-	2						
Тема 2. Бізнес-план і його роль у розвитку підприємств.	6	4				2						
Тема 3. Галузь, суб'єкти підприємницької діяльності та його продукція.	6	2	2			2						
Тема 4. Діагностика конкурентного середовища суб'єкта підприємницької діяльності.	6	2	2			2						
Тема 5. Маркетинг план	8	2	4			2						
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 1	32	14	8			10						
<u>МОДУЛЬ 2.</u>												
Тема 6. План виробництва	16	6	4			6						
Тема 7. Організаційний план	10	4	4			2						
Тема 8. Основні засоби виробництва	8	2	4			2						
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 2	34	12	12			10						
<u>МОДУЛЬ 3.</u>												
Тема 9. Інвестиційна діяльність	6	2	2			2						
Тема 10. Фінансовий план	8	2	4			2						

Тема 11. Оцінка ризиків і їх страхування	6	2	-		4					
Тема 12. Оформлення і презентація бізнес-плану	4	2	-		2					
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 3	24	8	6		10					
Усього годин	90	34	26		30					

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3. Галузь, суб'єкти підприємницької діяльності та його продукція.	2
2	Тема 3. Галузь, суб'єкти підприємницької діяльності та його продукція.	2
3	Тема 5. Маркетинг план	4
4	Тема 6. План виробництва	4
5	Тема 7. Організаційний план	4
6	Тема 8. Основні засоби виробництва	4
7	Тема 9. Інвестиційна діяльність	2
8	Тема 8. Фінансовий план	4
	Разом	26

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Сутність планування в ринковій економіці та методологічні основи планової діяльності.	2
2	Тема 2. Бізнес-план і його роль у розвитку підприємств.	2
3	Тема 3. Галузь, суб'єкти підприємницької діяльності та його продукція.	2
4	Тема 4. Діагностика конкурентного середовища суб'єкта підприємницької діяльності.	2
5	Тема 5. Маркетинг план	2
6	Тема 6. План виробництва	6
7	Тема 7. Організаційний план	2
8	Тема 8. Основні засоби виробництва	2
9	Тема 9. Інвестиційна діяльність	2
10	Тема 10. Фінансовий план	2
11	Тема 11. Оцінка ризиків і їх страхування	4
12	Тема 12. Оформлення і презентація бізнес-плану	2
	Разом	30

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Лекція
- Бесіда
- Проблемний виклад
- Ілюстрація
- Демонстрація
- Вправи
- Імітаційно-ігрові
- Ділові ігри
- Самостійна робота
- Інтерактивні методи

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- Усне опитування
- Письмове опитування
- Вибіркове опитування перед початком заняття
- Тести
- Індивідуальна співбесіда
- Інтерактивні методи
- Модульний контроль

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Підручники з дисципліни
- Унаочнення
- Презентації
- Роздатковий матеріал

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА БАЗОВА

1. Податковий кодекс України. Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція від 24.02.2023). URL: <https://tax.gov.ua/nk/zminu>
2. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
3. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. [З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик.] Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
4. Гаєвська Л. М., Марченко О. І. Підприємницька діяльність: підручник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 500 с.
5. Гондарева І. В. Підприємництво : підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с.
6. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с
7. Гук О.В. Бізнес-планування: Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 52 с.

8. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2024. 245 с.

ДОПОМІЖНА

9. Європейські стандарти бізнес-планування : навч. посібник [О. В. Димченко, О. О. Рудаченко, В. М. Прасол, О.Д. Панова]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 120 с.
10. Карпенко Н.В. Маркетингова діяльність підприємств: сучасний зміст. К.: Центр учбової літератури, 2019. 252 с.
11. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
12. Європейська хартія для малого бізнесу Європи. Офіційний переклад. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_860
13. Організація підприємницької діяльності : конспект лекцій. Ю. В. Чорток, А. В. Євдокимова. Суми : Сумський державний університет, 2020. 81 с
14. Основи підприємництва: Підручник. [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 492 с.
15. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнескультури : навч. пос. К.: «Центр навчальної літератури», 2019. 168 с.

. Інформаційні ресурси

1. Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Наказ від 18.11.2016 № 3268/5 (Редакція від 11.07.2021) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1500-16>.
2. Про захист економічної конкуренції. Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
3. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
4. Про інститути спільного інвестування (пайові і корпоративні інвестиційні фонди). Закон України від 15.03.2001 р. № 2299-3 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>
5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>

**Відокремлений структурний підрозділ
«Лубенський фінансово-економічний фаховий коледж
Полтавського державного аграрного університету»**

Циклова комісія економічно – комерційних дисциплін

«Затверджую»

Заступник директора

з навчальної роботи

 Т. КОНКІНА

«16» сер 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

« БІЗНЕС – ПЛАНУВАННЯ »

(шифр і назва навчальної дисципліни)

галузь знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва напрямку підготовки)

спеціальності 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий

РИНОК

(шифр і назва спеціальностей)

2025 - 2026 навчальний рік

Освітня програма: Освітньо-професійної програми освітньо-професійного ступеня – фаховий молодший бакалавр, галузь знань 07 Управління та адміністрування, спеціальність 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок та схвалена Педагогічною радою Протокол № 9 від 21 червня 2024р.

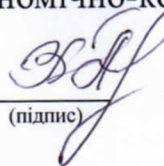
Мова навчання: українська

Розробник: Бойко Людмила Анатоліївна, викладач економічних дисциплін, викладач вищої кваліфікаційної категорії, викладач - методист

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні циклової комісії економічно-комерційних дисциплін
Протокол № 6 від «16» 01 2026 р.

Голова циклової комісії
економічно-комерційних дисциплін

(підпис) В. ПОНОМАРЕНКО
(прізвище та ініціали)

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

НАЙМЕНУВАННЯ ПОКАЗНИКІВ	ГАЛУЗЬ, НАПРЯМ ПІДГОТОВКИ, ОСВІТНЬО-КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ	ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>07 Управління та адміністрування</u>	за вибором	
Модулів – 3	Спеціальність <u>072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок</u>	Рік підготовки 2-й на базі ПЗСО Семестр 2-й	
Загальна кількість годин - 90		Лекції	
			34 год
		Практичні, семінарські	
			26 год
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4	Освітньо-кваліфікаційний рівень: <i>фаховий молодший бакалавр</i>	Лабораторні	
		год.	год
		Самостійна робота	
			30 год
		Види контролю: залік	

2. МЕТА, ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БІЗНЕС ПЛАНУВАННЯ» та результати навчання

Мета курсу «Бізнес-планування» – розвиток практичних здібностей складання бізнес-плану. Для цього необхідним є виконання таких завдань:

- з'ясувати сутність цілі та логіку розробки бізнес-плану;
- визначити структуру та зміст бізнес-плану;
- ознайомитися з методами та підходами до розробки бізнес-плану;
- розглянути сутність презентації бізнес-плану та засоби підвищення її ефективності.

Предметом навчальної дисципліни «Бізнес планування» є: засоби і методи бізнес-планування підприємства, механізм складання бізнес-планів на підприємствах різних галузей народного господарства та форм власності.

Передумовою вивчення навчальної дисципліни «Бізнес планування» є засвоєння знань із базових, вибірково-обов'язкових предметів загальноосвітньої підготовки, профільних предметів, нормативних, вибіркових дисциплін та спеціальних курсів.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі освіти **повинні:**

знати:

- сутність, цілі, завдання та можливості використання бізнес-плану;
- сутність та зміст основних розділів бізнес-плану;
- порядок складання бізнес-плану;
- порядок презентації бізнес-плану.

вміти:

- використовувати різноманітні підходи, методи та способи до складання бізнес-плану;
- аналізувати фінансово-економічний стан досліджуваного підприємства та визначати перспективи його розвитку;
- практично розробляти бізнес-план регіону, підприємства, структурного підрозділу.

Міждисциплінарні зв'язки: дисципліна «Бізнес планування» є обов'язковим компонентом підготовки фахових молодших бакалаврів. Вона формує базу знань для дисципліни «Фінанси підприємства» та взаємопов'язана з такими дисциплінами, як «Вища математика», «Статистика», «Економіка підприємства». Знання здобуті при вивченні дисципліни застосовуються під час проходження виробничої практики та атестації здобувачів передвищої освіти.

Програмою навчальної дисципліни «Бізнес планування» передбачено проведення лекцій, семінарських занять із тем курсу, а також складання заліку.

Перелік і сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Назва компетентностей/ результатів навчання	Сутність сформованих компетентностей/результат
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.</p> <p>ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК 5. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p> <p>ЗК 8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>
Спеціальні компетентності (СК)	<p>СК 2. Здатність здійснювати професійну діяльність, згідно з вимогами законодавства.</p> <p>СК 3. Розуміння особливостей функціонування сучасної національної і світової фінансових систем та їх структури.</p> <p>СК 4. Розуміння принципів організації фінансових відносин.</p> <p>СК 5. Здатність застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку.</p> <p>СК 6. Здатність складати й аналізувати фінансову звітність.</p> <p>СК 9. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p>
Результати навчання (РН)	<p>РН 2. Володіти державною та іноземною мовами для складання ділових паперів і комунікації у професійній діяльності.</p> <p>РН 3. Знати економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, що існують між фінансовими процесами та економічними явищами.</p> <p>РН 5. Дотримуватися вимог законодавства для забезпечення правомірності професійних рішень.</p> <p>РН 6. Застосовувати набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань.</p> <p>РН 8. Здійснювати пошук, відбір та опрацювання інформації з різних джерел у процесі професійної діяльності.</p> <p>РН 10. Застосовувати принципи, методи і процедури бухгалтерського обліку у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.</p> <p>РН 11. Формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретувати отриману інформацію.</p> <p>РН 12. Володіти методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку</p>

3. Критерії оцінювання рівня знань здобувачів освіти

Оцінка за 4 – бальною шкалою	<u>Критерії оцінювання</u>
5 (відмінно)	Здобувач виявляє особливі творчі здібності з дисципліни «Бізнес-планування», вміє самостійно здобувати знання з теорії грошей та кредиту, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно застосовує набуті теоретичні знання у практичній діяльності для розв'язання професійних завдань з дисципліни «Бізнес-планування». Вміє формувати й аналізувати форми фінансової звітності та правильно інтерпретує отриману інформацію.
4 (добре)	Здобувач вільно володіє вивченим обсягом матеріалу з дисципліни «Бізнес-планування», застосовує його на практиці, вільно розв'язує справи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; добирати аргументи для підтвердження думок. Володіє методичним інструментарієм здійснення базових контрольних функцій у сфері фінансів, банківської справи та страхування.
3 (задовільно)	Здобувач відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
2 (незадовільно)	Здобувач володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕМА 1. ВСТУП. СУТНІСТЬ ПЛАНУВАННЯ В РИНКОВІЙ ЕКОНОМІЦІ ТА МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПЛАНОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Суть і об'єктивна необхідність планування діяльності. Планування як функція управління підприємством. Принципи і методи планування. Предмет, структура та завдання курсу «Бізнес-планування». Особливості бізнес - планування в сільському господарстві.

ТЕМА 2. БІЗНЕС-ПЛАН І ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ.

Сутність бізнес – планування. Актуальність бізнес – планування на сучасному етапі. Функції бізнес – плану.

Технологія розробки бізнес – плану. Формування інформаційного поля бізнес-плану. Етапи та організація розробки бізнес – планування.

Оформлення і стиль бізнес – плану. Конфіденційність бізнес – планування. Структура бізнес – плану. Вимоги до стилю написання та оформлення бізнес-плану.

ТЕМА 3. ГАЛУЗЬ, СУБ'ЄКТИ ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЙОГО ПРОДУКЦІЯ.

Цілі розробки та структура розділу «Характеристика підприємства». Коротка довідка про історію підприємства. Склад засновників з визначенням їхньої частки в статутному капіталі (фонді). Участь у спільній діяльності. Місцезнаходження підприємства. Виробничий напрям (спеціалізація) підприємства. Міжгосподарські зв'язки (кооперація та інтеграція) і взаємодія з іншими організаційними структурами.

Організаційна структура (підрозділи) підприємства. Кадровий склад управління підприємством. Аналіз поточного стану справ у галузі та очікуваних тенденцій її розвитку. Фінансово – економічний стан підприємства (основні економічні показники виробничо – фінансової діяльності підприємства). Перспективи розвитку підприємства.

Практичні заняття.

ТЕМА 4. ДІАГНОСТИКА КОНКУРЕНТНОГО СЕРЕДОВИЩА СУБ'ЄКТА ПІДПРИЄМНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Цілі розробки та структура розділу «Ринкова діяльність». Основні етапи процедури дослідження ринку.

Оцінка конкурентної позиції фірми на ринку: визначення прямих і непрямих конкурентів; збирання інформації; порівняльний аналіз найближчих конкурентів.

Практичні заняття.

ТЕМА 5. МАРКЕТИНГ ПЛАН

Цілі та логіка розробки маркетинг-плану. Основні завдання маркетинг-плану.

Характеристика етапів стратегії маркетингу. Фінансове забезпечення плану маркетингу. Аналіз можливих обсягів продажу фірми.

Засоби реалізації стратегії маркетингу: вибір каналів збуту продуктів бізнесу (типи каналів збуту; фактори вибору типу каналу збуту; опис власної системи збуту); формування цінової політики (етапи формування цінової політики; моделі та стратегії ціноутворення; застосування знижок із цін); організація рекламної компанії (процедура опрацювання рекламної кампанії; бюджет витрат на рекламу; інші елементи політики просування товарів фірми); формування політики підтримки продуктів бізнесу. Майбутня стратегія маркетингу. Фінансові потреби на реалізацію плану маркетингу.

Прогнозування обсягів продажу. Основні напрямки аналізу припущень щодо можливих обсягів продажу: за часовими інтервалами; за видами товарів та послуг; за основними групами споживачів. Консервативні, найбільш імовірні та оптимістичні прогнози.

Практичні заняття.

ТЕМА 6. ПЛАН ВИРОБНИЦТВА

Обґрунтування виробничої програми. Склад виробничої програми. Методика складання технологічних карт вирощування сільськогосподарських культур. Розробка балансу земельних угідь. Трансформація земельних угідь. Планування посівних площ сільськогосподарських культур. Планування урожайності. Приріст урожайності. Обґрунтування планової потреби в продукції рослинництва. Планування валового збору сільськогосподарських культур. Планування посівних площ.

Значення виробничої програми в тваринництві. Методика складання технологічних карт в тваринництві. Виробництво і розподіл продукції тваринництва. Методи планування обсягів виходу продукції. Планування розподілу тваринницької продукції.

Витрати на виробництво і собівартість продукції тваринництва.

Практичні заняття.

ТЕМА 7. ОСНОВНІ ЗАСОВИ ВИРОБНИЦТВА.

Поняття і класифікація засобів виробництва. Оснащеність сільськогосподарського підприємства основними фондами. Визначення балансової вартості основних фондів. Планування потреби в засобах виробництва та їх використання. Планування витрат на амортизаційні відрахування. Планування потреби в пальному. Планування витрат на ремонт і технічне обслуговування сільськогосподарської техніки. Визначення собівартості 1 т.- км.

Практичні заняття.

ТЕМА 8. ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ПЛАН

Мета складання плану праці. Головні завдання організаційного плану: довести правильність вибору організаційної форми бізнесу підприємства; охарактеризувати головний управлінський персонал підприємства. Послідовність етапів розробки організаційного плану. Структура організаційного плану. Формування кадрової політики і стратегії фірми.

Складання балансу трудових ресурсів: розрахунок річного фонду робочого часу; планування чисельності працівників в галузі рослинництва і тваринництва. Визначення потреб підприємства в персоналі.

Планування фонду оплати праці. Преміювання працівників. Оплата праці різних категорій працівників. Акордні розцінки у рослинництві і тваринництві.

Практичні заняття.

ТЕМА 9. ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Поняття, характеристика та роль інвестицій. Класифікація інвестицій. Інвестиційна діяльність та інвестиційна політика підприємств. Інвестиційна привабливість підприємства. Форми сучасного інвестування. Методи оцінки інвестиційної діяльності. Державне регулювання інвестиційної діяльності. Висвітлення закону України «Про інвестиційну діяльність». Капітальні вкладення і джерела їх фінансування. Розрахунок потреби в довгострокових кредитах. Розрахунок витрат на сплату відсотків за довгострокові кредити.

Практичні заняття.

ТЕМА 10. ФІНАНСОВИЙ ПЛАН

Цілі складання фінансового плану, його значення для самого підприємця, для потенційних кредиторів або інвесторів. Особливості фінансового плану проти інших розділів бізнес-плану. Зміст, логіка опрацювання та структура фінансового плану.

План доходів і витрат (прибутків та збитків). Послідовність складання плану доходів і витрат: визначення відповідних середньогалузевих показників; прогнозна оцінка обсягів продажу продуктів фірми; розрахунки прямих витрат фірми на виробництво та реалізацію продуктів (послуг) фірми; визначення валового прибутку; розрахунки операційних витрат фірми; обчислення операційного прибутку; визначення суми сплати відсотків за кредити; обчислення прибутку до сплати податків; обчислення суми податків з прибутку фірми; визначення чистого прибутку фірми.

Визначення точки беззбитковості виробництва. Аналітичний і графічний метод розрахунку точки беззбитковості. Знаходження точки беззбитковості.

План грошових надходжень і виплат (план руху готівки). Фактори, що визначають необхідність складання плану грошових надходжень і виплат. Процедура складання плану грошових надходжень і виплат.

Плановий баланс. Мета та вимоги до складання планового балансу.

Практичні заняття.

ТЕМА 11. ОЦІНКА РИЗИКІВ І СТРАХУВАННЯ

Сутність підприємницького ризику. Цілі розробки розділу «Ризики в діяльності підприємств»: здатність керівництва фірми збагнути можливі типи ризиків, що пов'язані з бізнесом фірми; спроможність керівників фірми розробити заходи та ефективно реагувати на небезпечні для бізнесу фірми ситуації. Складові концепції управління ризиками.

Типи можливих ризиків, що найчастіше розглядаються в бізнес-планах. Найбільш імовірні типи ризиків. Способи реагування на загрози бізнесу підприємства: розробка організаційних та операційних процедур запобіжного (профілактичного) характеру; розробка альтернативних планів.

ТЕМА 12. ОФОРМЛЕННЯ І ПРЕЗЕНТАЦІЯ БІЗНЕС-ПЛАНУ

Вимоги до оформлення презентації бізнес плану. Як представляють фінансові показники в бізнес-плані. Графіки та таблиці у презентації. Оформлення слайдів презентації бізнес-плану. Підготовка виступу до презентації бізнес-плану. Критерії ефективної презентації бізнес-плану. Типові помилки при оформленні та презентації бізнес-плану.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усьог о	у тому числі					усьог о	у тому числі				
		л	п	лаб	сем	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
<u>МОДУЛЬ 1.</u>												
Тема 1. Вступ. Сутність планування в ринковій економіці та методологічні основи планової діяльності.	6	4			-	2						
Тема 2. Бізнес-план і його роль у розвитку підприємств.	6	4				2						
Тема 3. Галузь, суб'єкти підприємницької діяльності та його продукція.	6	2	2			2						
Тема 4. Діагностика конкурентного середовища суб'єкта підприємницької діяльності.	6	2	2			2						
Тема 5. Маркетинг план	8	2	4			2						
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 1	32	14	8			10						
<u>МОДУЛЬ 2.</u>												
Тема 6. План виробництва	16	6	4			6						
Тема 7. Організаційний план	10	4	4			2						
Тема 8. Основні засоби виробництва	8	2	4			2						
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 2	34	12	12			10						
<u>МОДУЛЬ 3.</u>												
Тема 9. Інвестиційна діяльність	6	2	2			2						
Тема 10. Фінансовий план	8	2	4			2						

Тема 11. Оцінка ризиків і їх страхування	6	2	-		4						
Тема 12. Оформлення і презентація бізнес-плану	4	2	-		2						
РАЗОМ ЗА МОДУЛЕМ 3	24	8	6		10						
Усього годин	90	34	26		30						

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 3. Галузь, суб'єкти підприємницької діяльності та його продукція.	2
2	Тема 3. Галузь, суб'єкти підприємницької діяльності та його продукція.	2
3	Тема 5. Маркетинг план	4
4	Тема 6. План виробництва	4
5	Тема 7. Організаційний план	4
6	Тема 8. Основні засоби виробництва	4
7	Тема 9. Інвестиційна діяльність	2
8	Тема 8. Фінансовий план	4
	Разом	26

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Вступ. Сутність планування в ринковій економіці та методологічні основи планової діяльності.	2
2	Тема 2. Бізнес-план і його роль у розвитку підприємств.	2
3	Тема 3. Галузь, суб'єкти підприємницької діяльності та його продукція.	2
4	Тема 4. Діагностика конкурентного середовища суб'єкта підприємницької діяльності.	2
5	Тема 5. Маркетинг план	2
6	Тема 6. План виробництва	6
7	Тема 7. Організаційний план	2
8	Тема 8. Основні засоби виробництва	2
9	Тема 9. Інвестиційна діяльність	2
10	Тема 10. Фінансовий план	2
11	Тема 11. Оцінка ризиків і їх страхування	4
12	Тема 12. Оформлення і презентація бізнес-плану	2
	Разом	30

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Лекція
- Бесіда
- Проблемний виклад
- Ілюстрація
- Демонстрація
- Вправи
- Імітаційно-ігрові
- Ділові ігри
- Самостійна робота
- Інтерактивні методи

9. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

- Усне опитування
- Письмове опитування
- Вибіркове опитування перед початком заняття
- Тести
- Індивідуальна співбесіда
- Інтерактивні методи
- Модульний контроль

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- Підручники з дисципліни
- Унаочнення
- Презентації
- Роздатковий матеріал

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА БАЗОВА

1. Податковий кодекс України. Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI (Редакція від 24.02.2023). URL: <https://tax.gov.ua/nk/zminu>
2. Про банки і банківську діяльність. Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2121-14>.
3. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навч. посіб. [З. С. Варналій, Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак, Р. Р. Білик.] Чернівці: Технодрук, 2019. 264 с.
4. Гаєвська Л. М., Марченко О. І. Підприємницька діяльність: підручник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 500 с.
5. Гонтарева І. В. Підприємництво : підручник. Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2021. 392 с.
6. Гусєва О.Ю., Воскобоева О.В., Хлевицька Т.Б. Соціальна відповідальність бізнесу: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2020. 222 с
7. Гук О.В. Бізнес-планування: Навчально-методичний комплекс дисципліни [Електронний ресурс]: навч. посіб. для здобувачів першого

(бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 52 с.

8. Ільчук М.М., Коновал І.А., Барановська О.Д. Бізнес-планування підприємницької діяльності: навчальний посібник. Київ: НУБіП України, 2024. 245 с.

ДОПОМІЖНА

9. Європейські стандарти бізнес-планування : навч. посібник [О. В. Димченко, О. О. Рудаченко, В. М. Прасол, О.Д. Панова]; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О.М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 120 с.
10. Карпенко Н.В. Маркетингова діяльність підприємств: сучасний зміст. К.: Центр учбової літератури, 2019. 252 с.
11. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник І.А. Дмитрієв, І.М. Кирчата, О.М. Шершенюк. Х.: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.
12. Європейська хартія для малого бізнесу Європи. Офіційний переклад. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_860
13. Організація підприємницької діяльності : конспект лекцій. Ю. В. Чорток, А. В. Євдокимова. Суми : Сумський державний університет, 2020. 81 с
14. Основи підприємництва: Підручник. [Біляк Т.О., Бірюченко С.Ю., Бужимська К.О., та ін.]; під заг. ред. Н.В. Валінкевич. Житомир : ЖДТУ, 2019. 492 с.
15. Педько А.Б. Основи підприємництва і бізнескультури : навч. пос. К.: «Центр навчальної літератури», 2019. 168 с.

. Інформаційні ресурси

1. Про затвердження форм заяв у сфері державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань. Наказ від 18.11.2016 № 3268/5 (Редакція від 11.07.2021) URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z1500-16>.
2. Про захист економічної конкуренції. Закон України від 11.01.2001 № 2210-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2210-14#Text>
3. Про зовнішньоекономічну діяльність. Закон України від 16 квітня 1991 року № 959-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>.
4. Про інститути спільного інвестування (пайові і корпоративні інвестиційні фонди). Закон України від 15.03.2001 р. № 2299-3 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5080-17#Text>
5. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 № 4618-VI URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4618-17>